

Η αλχημίστρια

Ανάπτυξη κοινοτήτων, βιωσιμότητα και σύγχρονη ερμηνεία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας είναι μόνο λίγες από τις πτυχές του έργου της πολυτάλαντης καλλιτέχνιδας, επιμελήτριας και εικαστικού ΛΟΥΚΙΑ RICHARDS. Από το σπίτι της στην Αρκαδία, εξηγεί στη SARAH BAILEY πώς ένα νέο κεφάλαιο στη ζωή της, ως editor-in-chief του περιοδικού SMCK, συμβάλλει στην αποστολή της να ανοίξει τις καρδιές και το μυαλό των ανθρώπων σε προοδευτικές ιδέες και να τους επικοινωνήσει τη δυνατότητα της wearable art να μεταμορφώνει και να μεταμορφώνεται.

PHOTOS BY CHRISTOPH ZIEGLER

Έργο της Loukia
Richards, Christ II,
2019.

Η **ΛΟΥΚΙΑ RICHARDS** ζητά προκαταβολικά συγγνώμη για τυχόν διακοπές που μπορεί να προκύψουν στην κλήση μας μέσω Zoom, εξαιτίας των... γαιών της. Όταν επέστρεψε στην πατρίδα της την Αρκαδία από την Αθήνα, λόγω της πανδημίας, απέκτησε έναν στρατό από γάτες, στις οποίες βρίσκει οπίθια, τις εμβολιάζει, τις φροντίζει, ενώ υιοθετεί και κάποιες μαλλιαρές μούσες για την τέχνη της – περισσότερα επ' αυτού σε λίγο. «Είναι μια αποστολή», εξηγεί, προειδοποιώντας με ότι δεν μπορεί να εγγυηθεί πως δεν θα γίνει κάποιο photo-bombing στην οθόνη μας.

Αίσθηση του χιούμορ και δυνατότητα προσαρμογής στην παγκόσμια μεταβλητότητα με περιέργεια, ευγένεια και υπέρμετρη δημιουργικότητα είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της πολυτάλαντης Ελληνοβρετανίδας καλλιτέχνιδας, επιμελήτριας και εικαστικού, η οποία, παράλληλα με τη δημιουργική καριέρα της ως οραματίστρια στον χώρο της τέχνης με κοσμήματα και υφάσματα, μαζί με τον σύντροφό της, Christoph Ziegler, επιμελούνται με το ψευδώνυμο ZLR Betriebsimperium διεθνείς εκθέσεις και προγράμματα και δημιουργούν παραστάσεις οι οποίες, εξαιτίας των πρωτοκόλλων κοινωνικής αποστασιοποίησης του 2020, έχουν πάρει μια τη μορφή βίντεο. Πρόσφατα οι δυο τους ένωσαν τις δυνάμεις τους και, εκμεταλλευόμενοι τη δικτύωσή τους σε παγκόσμιο επίπεδο, εξέδωσαν το SMCK, ένα περιοδικό για ανεξάρτητους καλλιτέχνες, ειδικά από τον χώρο της κοσμηματοποιίας, το οποίο εξυμνεί όλες τις πτυχές της δημιουργίας. Στις σελίδες του μπορεί κανείς να βρει από έναν στοχασμό πάνω στην εικονογραφία του skateboard μέχρι τα μινωικά τελετουργικά ταφής των νεκρών μαζί με τα κοσμήματά τους.

Η Richards σε καμία περίπτωση δεν θέλει να υποτιμήσει τον ολέθριο αντίκτυπο της πανδημίας. «Πέρασαμε πολύ δύσκολα, αλλά σκεφτήκαμε πως, αντί να κλειστούμε στον εαυτό μας, έπρεπε να εκμεταλλευτούμε την κατάσταση», λέει. Όπως έκανε και ο David Hockney, σκέφτομαι, που κατά την απομόνωσή του στη Νορμανδία παρήγαγε τεράστιο καλλιτεχνικό έργο. Η ίδια ξεκάθαρα βρίσκεται στο απόγειο της δημιουργικότητάς της, με δύο κολιέ της να είναι υποψήφια για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Εφαρμοσμένων Τεχνών 2021 – το ένα, η *Τριάδα των Γατών*, είναι εμπνευσμένο από τους αιλουροειδείς φίλους της και σκοπό έχει να θίξει το θέμα της σκληρότητας απέναντι στα ζώα. Στο μεταξύ, το τέταρτο τεύχος του SMCK, *Greece 200*, που κυκλοφόρησε αυτόν τον μήνα, αναφέρεται στην επέτειο της Ελληνικής Επανάστασης και αποτελεί ορόσημο τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Το περιεχόμενό του είναι ευρύ, με πολλά κοινωνικά θέματα. Ο καλλιτέχνης του εξωφύλλου, Τόμ Χεπάκς, χρησιμοποιεί την αερογραφία για να θίξει το ζήτημα του ρατσισμού και των περιθωριοποιημένων κοινωνιών στην Αμερική, ενώ σπουδαστές του πανεπιστημίου Pforzheim από ολόκληρη την Ευρώπη και την Ασία δημιουργούν κοσμήματα με βάση τον τίτλο *Sehnsucht/Nostalgia*, ερμηνεύοντας τις ιδέες τους για την Ελλάδα.

Κόρη ενός Βρετανού και μιας Ελληνίδας, η Loukia Richards σπούδασε Οικονομικά στην Αθήνα προτού της επιτρέψει η οικογένειά της να ακολουθήσει σπουδές Καλών Τεχνών στο Βερολίνο. Ήταν στα τέλη της δεκαετίας του '80, και γελάει καθώς θυμάται

Η Loukia Richards σε βίντεο για τα Στοιχειώλη 2020, με φρεσκά Greta T., μικροκά από τα έργα της Georgia I και Georgia II (2011), εμπνευσμένα από την τεχνική κατασκευής της παραδοσιακής κορδέλας, με αντικείμενα υλικά.

Έργο Eleni,
2017.

«Δεν φοβάμαι τους ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥΣ, την επιρροή από άλλες ΚΟΥΛΤΟΥΡΕΣ. Ένα σημαντικό κομμάτι της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ είναι η δεκτικότητα».

την αφέλειά της όταν έστειλε στη Γερμανία ένα τεράστιο portfolio καλυμμένο με γραμμάτιο, καθώς και τη χαρά του παππού της, βετεράνου του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, που συνωμοτικά τη συνόδευσε στο ξεκίνημα της περιπέτειάς της. Με ελάχιστη οικονομική βοήθεια από την οικογένειά της για να ακολουθήσει ένα επιπόλαιο, όπως το χαρακτήριζαν, μονοπάτι, μια υποτροφία από το Ίδρυμα Ωνάση και το χαρίζιλο από δεκάδες χειρωνακτικές δουλειές, βίωσε από πρώτο χέρι τον ρατσισμό, τη φτώχεια και την απελπισία του Βερολίνου μετά την πώση του Τείχους. «Η Γερμανία με επηρέασε σε πολύ μεγάλο βαθμό», εξηγεί. «Με έκανε να πολιτικοποιηθώ».

Το πάθος της για το κόσμημα –ως στολίδι, φυλαχτό, έκφραση αισθησιασμού, θηλυκότητας και ταυτότητας– είναι κάτι που την ενδιέφερε από μικρή ηλικία. Και παρότι δεν έχει κάνει σπουδές πάνω στην κατασκευή κοσμημάτων, τα μη συμβατικά υλικά –κεραμικά και υφάσματα– που χρησιμοποιεί, καθώς και η ευρηματική προσέγγιση των πρώτων έργων της συνέβαλαν ώστε να βρει πολύ γρήγορα θαυμαστές ανάμεσα στους καλλιτέχνες και σκηνοθέτες φί-

λους της, για να ακολουθήσουν διεθνείς γκαλερί. Σαφώς και έχει συναντήσει εμπόδια στην πορεία της, όπως ονοματισμό, διότι υπάρχουν άτομα που επιλέγουν να χλευάσουν τη δημιουργική πλευρά των εφαρμοσμένων τεχνών – όσο απίστευτο κι αν ακούγεται, έχει υποστεί λεκτική κακοποίηση από έναν Παριζιάνο ιδιοκτήτη γκαλερί, που εξοργίστηκε με το «θράσος» της να παρουσιάζεται ως καλλιτέχνις! Ωστόσο, το να προκαλεί τις δομές και τις ασφυκτικές κλίκες των ελίτ των καλών τεχνών λειτουργήσει γι' αυτήν ως κίνητρο.

Τα υφάσματα αποτελούν επίσης μέρος της ταυτότητάς της ως Ελληνίδα, καθώς έχει παιδικές αναμνήσεις από την παράδοση της κατασκευής κилиμιών στην Αρκαδία. «Οι γυναίκες στο χωριό κάθονταν έξω και συζητούσαν για τον πόλεμο και τη ζωή πριν από εκατό χρόνια, ράβοντας και πλέκοντας», λέει, ενώ η ίδια αφηγείται πλέον τις δικές της ιστορίες δημιουργώντας ταπισερί. Σε πνευματικό επίπεδο τη γοητεύει η χρήση συμβόλων άλλων πολιτισμών σε παραδοσιακά ελληνικά σχέδια, καθώς και η συνειδητοποίηση πως ο πολιτισμός δεν είναι κάτι σταθερό, αλλά έχει την ικανότητα να προσαρμόζεται και φέρει μια δυναμική. «Ανακάλυψα πως δεν φοβάμαι

DUNE N' LAVIN
Jewellery Brand

www.dunenlavin.com

τους συνδυασμούς, την επιρροή από άλλες κουλτούρες. Ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής ταυτότητας είναι η δεκτικότητα», εξηγεί. Ως δημιουργός, μέσα από τις συνεχείς προσωπικές της ερμηνείες κλιμιών και ταπισερί, έχει καταφέρει να τονώσει τις καλλιτεχνικές δυνατότητες της ανακύκλωσης υλικών. Ταυτόχρονα, οι ομάδες κεντήματος και θεάτρου που επινόησε -Stitchathons- έχουν στόχο να συσφίξουν τις σχέσεις μεταξύ ανθρώπων και κοινοτήτων. Μιλώντας για θεατρικότητα, λατρεύω τις πρόσφατες παραστάσεις μέσω βίντεο με τον Ziegler (Σατουρνάλια, 2020), όπου άγριες, τραχιές στην όψη κουβέρτες φτιαγμένες με την παραδοσιακή τεχνική της κουρελούς φοριούνται σαν κολιέ που καλύπτουν το γυμνό σώμα.

Η Richards γελά καθώς εξηγεί ότι ο Ziegler -ένας εξαιρετικός γλύπτης με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την οικολογία- στην αρχή αντιτάχθηκε στον δικό της κόσμο της wearable τέχνης. Οι δυο τους γνωρίστηκαν και ερωτεύτηκαν το 2011 σε ένα πρόγραμμα υποτροφίας στη Γερμανία, προτού ξεκινήσουν το καλλιτεχνικό τους ταξίδι ως συνεργάτες. «Στην αρχή ήταν κάπως παράξενο», παραδέχεται, εκμυστηρευόμενη ότι το κατόρθωμά της να τον κάνει να δει τις δυνατότητες που προσφέρει ο τομέας της ήταν εν μέρει μια προσδοκία για το SMCK. «Σκέφτηκα πως, αν καταφέρω να πείσω τον Christoph, θα μπορούσα να προσελκύσω και άλλους καλλιτέχνες από διαφορετικούς τομείς», ομολογεί.

Ένα ακόμη ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι η Richards εργάστηκε ως δημοσιογράφος οικονομικών τη δεκαετία του '90 έως τις αρχές του 2000, προκειμένου να μπορεί να ζήσει ως καλλιτέχνης σήμερα. Διαθέτει επομένως αντίληψη των οικονομικών της αγοράς της τέχνης, καθώς και του πώς το σύστημα των γκαλερί μπορεί να κατηγοριοποιεί και να περιορίζει την καλλιτεχνική πρόοδο, γνώσεις που συμβάλλουν στην αποστολή της να δημιουργήσει πλατφόρμες για καλλιτέχνες μέσω των οποίων θα μπορούν να προσελκύσουν κοινό, συλλέκτες και αγορές.

Η ικανότητά της να ελίσσεται και να βρίσκει ευκαιρίες να προβάλλει τη δουλειά της σε νέα contexts δεν οδηγείται από καθαρά οικονομικά κίνητρα, αλλά αποτελεί κομμάτι της διάθεσής της να τοποθετηθεί πέρα από προκαταλήψεις και να εκκινήσει συζητήσεις. Μια δυνατή δράση προς αυτή την κατεύθυνση είναι το πορτρέτο που έφτιαξαν πέρυσι με τον Ziegler, με τη μητέρα της να φορά το έργο της Richards *Το Κολιέ της Αγίας Βαρβάρας*, το οποίο επίσης προτάθηκε για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Εφαρμοσμένων Τεχνών. Η μητέρα της υπέφερε χρόνια από κατάθλιψη και το πορτρέτο αμφισβητεί στην ουσία το στίγμα που τη συνόδευε, ενώ παράλληλα θίγει το ζήτημα της επιδημίας της ψυχικής υγείας που προκάλεσε το lockdown και δεν βγήκε ποτέ στην επιφάνεια. «Ήθελα να μάθει ο κόσμος πως δεν ντρεπόμαστε που η μητέρα μου έχει κατάθλιψη. Μην το θεωρείτε κοινωνικό στίγμα. Να στηρίζετε τους συγγενείς και τους φίλους σας», μας προτρέπει.

Η πανδημία και οι συνέπειές της μπορεί να έχουν ρίξει τη σκιά τους στα πάντα, αλλά η Richards παραδέχεται πως από τη φύση της είναι οπτιμίστρια. Κοιτώντας μπροστά, έχει σχέδια συνεργασίας με ένα μικρό κινηματογραφικό φεστιβάλ, ενώ τον Φεβρουάριο του 2022 θα γίνουν τα εγκαίνια της έκθεσης Μεταμορφώσεις της ZLR Betriebsimperiump, θα υλοποιηθεί ένα ομαδικό πρόγραμμα εξειδίκευσης, καθώς και μια έκθεση με θέμα «τις πνευματικές, λογοτεχνικές και καλλιτεχνικές παραδόσεις της ανακύκλωσης».

Η Loukia Richards
στην Gallery
Weltraum στο
Μόναχο, το 2019.

«Πρέπει να **ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΥΜΕ** τους ανθρώπους. Τι συνέβη τον 20ό αιώνα με την υπερβολική βιομηχανοποίηση; Πώς μπορούμε να διατηρήσουμε τις ανέσεις μας και να κατανοήσουμε την **ΙΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ**; Αυτό πρέπει να κάνουμε».

«Η ανακύκλωση είναι μια ηθική πρακτική. Η Prada έχει μια σειρά από ανακυκλωμένα υλικά, κι αυτό είναι πολύ όμορφο», λέει. «Τι θα γίνει όμως αν πάμε πιο βαθιά, αν εξετάσουμε την περίπτωση του αλχημιστή που επιχειρήσει να φτιάξει χρυσό από σκουπίδια; Πρέπει να εμπνέουμε τους ανθρώπους, να τους ενημερώνουμε. Γιατί χάσαμε τον προορισμό μας; Τι συνέβη τον 20ό αιώνα με την υπερβολική βιομηχανοποίηση; Πώς μπορούμε να διατηρήσουμε τις ανέσεις μας και ταυτόχρονα να είμαστε λίγο παλιομοδίτες και να κατανοήσουμε την ιερότητα της φύσης; Αυτό πρέπει να κάνουμε». ●

* www.smck.org

